

373.3(07)

B 43

Міністерство освіти України
Інститут змісту і методів навчання
Криворізький державний педагогічний інститут

**ВИКЛАДАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ**

Навчальний посібник

В и п у с к 3

Київ - 1998

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ НЕТРАДИЦІЙНОСТІ НА УРОКАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

/Т. В. Андріанов/

Сьогодні мільйони дітей на Землі активно займаються малюванням, кресленням, беруть участь у різноманітних змаганнях, святах та виставках. Все це потребує наукового осмислення образотворчого мистецтва в школі.

Головне в уроці - ідейно-теоретичний навчальний зміст, достовірність матеріалу. Але жоден урок, навіть найблискучий в методичному плані не може бути визнаний задовільним, якщо немає виховного моменту. Первинна функція уроку образотворчого мистецтва - передавати основні знання і навички учням. Але крім цього урок образотворчого мистецтва має передавати ще й менш очевидні навички, уміння та нахили. Уроки образотворчого мистецтва /аудиторні та позааудиторні/ формують у учнів самоповагу, впевненість в собі, терпелість, позитивні нахили особистості, вміння співпрацювати і доброзичливе ставлення до природи і до людей. Лише комплексне поєднання вивчення дисциплін психолого-педагогічного і соціального циклу поділяє всю систему навчально-виховної роботи національної школи.

Основні педагогічні принципи і методи, які використовуються на уроці образотворчого мистецтва у національній школі.

Мистецтво подає людині багато радості, вчить бачити в житті прекрасне і потворне, допомагає пізнавати життєвий процес в минулому й майбутньому, мріяти про прекрасне майбутнє. Прагнення до прекрасного виявляється не тільки в мистецтві, але і в науці, праці, спорті. Але мистецтво виділяє духовну силу навколишнього світу.

Будь-яке мистецтво, в широкому розумінні цього слова, створюється за законами краси, а реакція людини - емоції, хвилювання, радощі, захоплення, сміх, співчуття - від сприймання їх нервовою системою, стверджують вчені.

Мистецтво виникло на самому початку людського розвитку, коли людина зрозуміла природу як силу, яка протистоїть їй, та свою залежність від неї.

Крім цього, мистецтво покликало нести знання і викликати відповідні почуття.

Головною метою уроку образотворчого мистецтва є пробудження у дитини її духовних потреб. Слід бачити прекрасне, цікаве, що відображає національний колорит. Для цього важливо добрати певні методи та додержуватись педагогічних принципів навчання. Для проведення уроків образотворчого мистецтва існує певна кількість методичних посібників, які варто об'єднати в п'ять груп, що відповідали б і методам навчання:

1. Методи організації і сприймання предметів та явищ;
2. Методи словесної характеристики предметів та явищ, дій зовнішнього та внутрішнього виду;
3. Методи демонстрації, ілюстрації та живого споглядання;
4. Методи оцінки, взаємооцінки, самооцінки явищ та дій;
5. Методи вправ у творчій діяльності;

Але одним з найголовніших принципів образотворчого мистецтва слід вважати принцип пізнання рідного краю, багатого на різноманітні краєвиди /натури/: скелі, схили, річки, моря, океани, долини, степи. Все це дозволить учневі відтворити те прекрасне і чудове, сформувати необхідні якості.

Яскравим прикладом може бути фрагмент уроку образотворчого мистецтва в 3-му класі на тему: "Ескіз малюнка монумента визволителям Кривого Рогу від фашистських загарбників":

3.1. Пояснення учителя на місці учням про пам'ятник, його авторів, спородження, та місце з композиційної структури.

3.1.1. Роз'яснення, як користуватися мольбертом і планшетом на місці; вибір точки сходу; вибір проекції і розміри майбутнього ескізу.

3.1.2. Аналіз засобів зображення, обраних розмірів, тощо.

4. Допомога учням у структурно-композиційному розміщенні деталей ескізу.

5. Пояснення типових учнівських помилок та шляхів їх виправлення.

Примітки. Залежно від підготовленості класу кожному може бути роздано поштову листівку із зображенням ансамблю для практичної демонстрації і точки сходу фотографа, і обраного ракурсу тощо.

Отже, використовуючи систему елементів нетрадиційності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах, учитель мусить чітко знати, що нетрадиційність полягає не лише у виборі типів уроків, а й у природному і безперервному вкрапленні таких елементів протягом всього уроку.